

Handläggare
Mats Sylwan
Telefon: 08 508 31 928**Till**
Kulturnämnden
2015-06-09
Nr 11

Kulturen i Tensta – översyn av kulturlokaler

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden godkänner översynen.
2. Nämnden godkänner kulturförvaltningens förslag om ny inriktning för Tensta Träff.

Sammanfattning

Kulturnämnden gav vid sitt möte den 27 januari 2015 kulturförvaltningen i uppdrag att göra en översyn av alla lokal- och kulturverksamheter i Tensta som har stöd från Stockholms stad. Den nu färdiga rapporten konstaterar att stadsdelen har ett omfattande kultur- och föreningsliv. Samtidigt påpekas att verksamheterna samarbetar i liten utsträckning vad gäller lokalutnyttjande och programutbud.

I enlighet med översynen föreslår kulturförvaltningen att Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning tar över hyresavtalet för hela Blå Huset och att kulturförvaltningen stöder Blå Husets fortsatta öppna kulturverksamhet enligt en överenskommelse mellan parterna. Svenska Bostäder föreslås göra nödvändiga ombyggnationer, framför allt en ny och trygghetsskapande entré.

Kulturförvaltningen föreslår att Tensta Träff successivt ombildas under 2015 och får ny inriktning och huvudman.

Berit Svedberg
KulturdirektörPatrik Liljegren
Chef kulturstrategiska staben

Underlag för beslut

- Intern utredning inom kulturförvaltningen om planering av kulturlokaler i Tensta.
- Uppdrag av kulturnämnden från 27 januari 2015.
- Dialog och överenskommelse med Spånga – Tensta stadsdelsförvaltning.
- Intervjuer enligt bilaga 2.

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben.

Uppdraget

Kulturnämnen gav vid sitt möte den 27 januari 2015 kulturförvaltningen i uppdrag att göra en översyn av alla lokal- och kulturverksamheter i Tensta som har stöd från Stockholms stad. ”Översynen bör ske i samverkan mellan de berörda verksamheterna, kulturförvaltningen, stadsdelsförvaltningen och andra berörda lokala aktörer. När en plan för utveckling och relevanta samarbetsformer för verksamheterna finns ska frågan om ytterligare bidrag för Tensta Träff åter aktualiseras.”

Bakgrund

Kulturförvaltningen tog redan 2014 fram en rapport om förvaltningens verksamheter och lokaler i Tensta. Översynen är en sammanfattning av den tidigare studien kompletterad med analyser och förslag till utvecklingsinsatser.

När utredningen påbörjades 2014 stod kulturförvaltningen inför förändringar som aktualiserade behovet av en sammanhållen plan för kulturen i Tensta. Biblioteket planerade för renovering, Projektet ”Blå Huset NU!2.1” skulle avvecklas och få en långsiktig struktur, Föreningen Tensta Träff hade stora svårigheter med ekonomin och framtiden tedde sig oviss. Dessa omständigheter gjorde det angeläget att se över

kulturförvaltningens engagemang i stadsdelen och samla resurserna för en kraftfull, samordnad och engagerad lokal närvaro. Kulturförvaltningen vill med denna rapport redovisa utvecklingen under det senaste året och de planer som utarbetats för att ytterligare stärka kulturen i området. Arbetet har genomförts i nära dialog med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning samt ett antal kulturaktörer i Tensta vilka redovisas i bilaga 2.

Kulturen i Tensta

Spånga-Tensta är en stadsdel där kulturförvaltningen sedan flera år byggt upp en stark närvaro med många samarbetspartners. Konkreta exempel på detta är institutioner som Tensta bibliotek, Kulturskolan, Tensta Träff, Blå Huset och Tensta Konsthall. Därutöver fördelas jämförelsevis stora andelar av kulturnämndens kulturstöd till det fria kulturlivet, ”Kulturstöd för unga” samt den s.k. ”Kulanpremien” till stadsdelen. Tensta är också en s.k. ”Växtplats”, en satsning på att skapa nätverk och samarbeten mellan stadsdelens kulturaktörer.

Vid sidan av kulturverksamheter som stöds av kulturnämnden finns det även en mångfald av föreningar, frivilligorganisationer och kulturutövare som gör Tensta till en stadsdel med stark kulturpotential. Kulturförvaltningens insatser i Tensta kunde för 2014 beräknas till följande verksamheter och kostnader:

*Tabell: Stockholms stads kulturkostnader i Tensta 2014.
Kulturnämndens ansvarsområden. Kronor.*

<i>Verksamhet</i>	<i>Avdelning inom Kuf</i>	<i>Kostnad/stöd 2014</i>
Tensta Bibliotek	Stockholms stadsbibliotek	4 500 000
Kulturskolan	Kulturskolan	2 300 000 ¹
Tensta Träff	Kulturstrategiska staben	650 000
El Sistema	Centrala medel	1 100 000
Tensta konsthall	Kulturstrategiska staben	3 525 000
Övrigt kulturstöd	Kulturstrategiska staben	500 000
Museilägenhet	Stadsmuseet	20 000
Växtplats	Kulturstrategiska staben	300 000
Summa:		12 895 000

¹ Varav 1 700 000 kr från Järvalyftet.

Blå Huset

Blå huset har en lång historia som mötesplats för Tenstas ungdomar. Stadsdelsförvaltningen har prövat flera olika verksamhetsmodeller med skiftande resultat. Sedan 2010 driver Stadsmissionen på stadsdelsförvaltningens uppdrag en fritidsgård med ett brett utbud av aktiviteter som teater, musikstudio, gym, boxning, film, dans och läxhjälp.

Verksamheter i Blå Huset:

Stadsmissionen driver en fritidsgård på entreprenad av stadsdelsförvaltningen. Huvudverksamheten är ett kafé där det finns biljardbord, gym, datorer och andra aktiviteter.

Kulturskolan bedriver teater-, bild- och musikkurser och förfogar över en väl utrustad teaterscen och flera grupprom för musik, bild och form. Kulturskolan har under flera år haft problem med att rekrytera elever till det traditionella kursutbudet men elevutvecklingen har vänt uppåt igen och under vårterminen 2015 har Kulturskolan 52 elever fördelade på teater (33), Saz, ett turkiskt lutinstrument (14) och indisk dans (5). Därutöver når Kulturskolan 46 elever genom närliggande skolors s.k. ”kulturköp” av bild/dans som äger rum i Blå Huset.

Projektet Blå Huset NU!2.1

Projektet, som nu är avslutat, har finansierats av ytterstadsmedel. Den externa finansieringen har gjort det möjligt för Kulturskolan att arbeta utanför sitt ordinarie uppdrag med lokala föreningar och professionella kulturverksamheter, organisationer, högskolor och enskilda, totalt ett 35-tal samverkanspartners.

I verksamheten har professionella aktörer inom scenkonsten fått möta en ny publik, ovan vid scenkonst. Blå Huset har etablerats som en gästspelsscen för framför allt dans i Stockholm vilket bidragit till att stärka arrangörskompetensen i huset. Den kontinuerliga närvaron i Tensta har varit viktig för att skapa förtroendefulla kontakter mellan personalen i huset, besökande kulturgrupper och publik. Det har lagts en grund för ett fortsatt samarbete i en ny organisation.

Projektformen har gett möjlighet att erbjuda generösa villkor för gästande ensembler och grupper, ofta hyresfritt för

repetitionsarbete. Det har förmodligen varit nödvändigt att ge ett sådant incitament för att till stånd lokaliseringar till Blå Huset.

Kulturskolan har under vårterminen 2015 med egna medel upprätthållit projektets verksamhet i väntan på en långsiktig finansiell och organisatorisk lösning.

Tensta Boxningsklubb har en bred verksamhet med barn från 9 år upp till elitboxare. Föreningen har i huset en boxningsring och träningsytor.

El Sistema är en kulturpedagogisk metod där musik används som verktyg för social och mänsklig utveckling. El Sistema finns sedan tidigare i Bredäng och Husby och under 2014 etablerades verksamheten även i Tensta med aktiviteter tre dagar i veckan med en fortsatt utbyggnad och ökade lokalbehov 2015 och 2016. Vårterminen 2015 deltar 84 barn i verksamheten i Tensta som beräknas utökas de närmaste åren.

Andra kulturaktörer i Tensta

Tensta Bibliotek är en del av Stockholms stadsbibliotek och mötesplats för alla åldrar i Tensta. Biblioteket som är granne med Tensta Träff, Tensta Community Center och Ross Tensta gymnasium hade 2015 ca 135 000 besök. Antal boklån uppgick till totalt 49 000 varav 32 000 för barn och ungdom.

Föreningen Tensta träff driver samlingslokalen Tensta Träff med uthyrning till föreningar och arrangörer. Lokalbeståndet utgörs av fem mindre och medelstora studierum samt en stor fest- och föreställningslokal som delas med Ross Tensta Gymnasium. Kulturförvaltningens stöd till verksamheten minskade 2015 från 650 000 kronor till 300 000 kronor och förvaltningen har, som en del av denna översyn, kulturnämndens uppdrag att se över den fortsatta stödgivningen.

Tensta Konsthall är ett konstcentrum med 11 000 besökare om året (2013) med ambitionen att vara en institution i och för lokalsamhället och att erbjuda ett konstprogram på internationell nivå. Verksamheten fick 2014 ekonomiskt stöd av kulturförvaltningen med 3,5 miljoner kronor, Statens kulturråd med 1,1 miljon kronor samt av andra stödgivare och sponsorer kopplade till enskilda utställningsprojekt.

Tensta Community Center – Fritidsverksamhet som riktar sig mot Ross Tensta Gymnasiums elever. Startade 2008 med stöd från Järvalyftet och är sedan årsskiftet 2012 en fast verksamhet under utbildningsförvaltningen. TCC lockar ungefär 250 ungdomar per vecka varav 65 procent är flickor.

Utöver ovanstående kommunalt drivna eller stödda institutioner finns följande verksamheter med kulturanknytning i Tensta:

- **Stadsmuseets museilägenhet** - återskapad efter hur den första familjen som flyttade in 1969 inredde den.
- **Ross Tensta Gymnasium** med 735 elever och en KTH-satellit där ett tiotal elever årligen studerar.
- **Tensta sim- och idrottshall**
- **Livstycket** – ett modernt kunskaps- och designcenter i Tensta centrum där kvinnor från hela världen deltar.
- **Centrumkyrkan med bl.a. Tensta Gospel Choir**
- **Föreningslivet i Tensta** – etniska kulturföreningar, Tensta-Hjulsta kvinnocenter m.fl.
- **Studieförbund** som bedriver verksamhet i Tensta.

Överväganden och förslag

Inledning

Nedanstående överväganden utgår främst från de förändrings- och utvecklingsbehov som översynen identifierat i de kommunalt drivna eller stödda kulturverksamheterna i Tensta. Analyser och slutsatser har formulerats i en dialog mellan Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, kulturförvaltningen och Svenska Bostäder.

De gemensamma utgångspunkterna har varit:

- Det är nödvändigt med samverkan mellan de kommunala intressenterna för att åstadkomma bästa tänkbara lösningar för Tenstaborna.
- Det är viktigt med tydliga uppdrag och ansvar i de verksamheter där de kommunala aktörerna ska samarbeta.
- Tensta blir tryggare av att kommunal service och kultur sprids över stadsdelen.
- Svenska Bostäder åtar sig att skapa en trygg och inbjudande entré för Blå Huset.

Kulturlokaler och mötesplatser i Tensta - Utbud, behov och efterfrågan

Det finns ett flertal kommunalt drivna eller stödda kulturinstitutioner och mötesplatser i Tensta och dessa har i regel god lokalkapacitet men är ojämnt utnyttjade. Ett gemensamt problem för flera aktörer är att fylla lokalerna med verksamhet dagtid. Tensta Community Center har öppet fem dagar i veckan mellan 14 och 19, i övrigt står lokalerna på ca 450 kvm oanvända. En liknande situation har Stadsmissionens fritidsverksamhet i Blå Huset som har öppet 30 timmar i veckan eftermiddagar och kvällar. Den svaga efterfrågan på dagupplåtelse i Tensta träff har inneburit att två av de större mötesrummen periodvis har haft fasta hyresgäster.

Utöver ovanstående publika lokaler förfogar Tensta gymnasium över stora lokalytor som används dagtid för undervisning men som kvällstid är utan verksamhet, bland annat de lokaler som tidigare använts av skolans numera nedlagda estetiska program. Vid sidan av dessa kommunala verksamheter har flera föreningar i Tensta med kommunalt stöd egna lokaler.

Slutsatser

Utredningen konstaterar att det inte råder någon brist på kultur- och möteslokaler men att samarbetet mellan kulturaktörer och lokalhållare är otillräckligt. En orsak till detta kan vara att verksamheterna har olika huvudmän och finansiärer i form av kulturförvaltningen (Tensta Träff), Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning (Blå Husets fritidsverksamhet) och utbildningsförvaltningen (Tensta Community Center). Det är därför viktigt att utveckla samarbetsformer mellan stadens egna aktörer som ger ökad tillgång till kultur- och möteslokaler.

Blå Huset

Aktivitetshuset Blå Huset är en viktig tillgång i Tenstas offentliga lokalstruktur med flera ändamålsenliga lokaler för både öppna och interna möten och arrangemang. Blå Huset uppfattades tidigare som en otrygg plats men man ser i dag tydliga och positiva tecken på förändring. Projektet ”Blå Huset NU!2.1”, har sannolikt bidragit till detta genom att huset dagligen varit fullt av aktiviteter och besökare.

Projektet har sedan 2011 finansierats av ytterstadsmedel och avslutades den 31/12 2014. Kulturskolan har under innevarande vår tillskjutit egna medel för att upprätthålla verksamheten. Från halvårsskiftet 2015 krävs dock en ny finansieringsmodell för att långsiktigt säkra det samarbete som utvecklas med lokala föreningar, professionella kulturverksamheter, organisationer, högskolor och enskilda, totalt ett 35-tal samverkanspartners.

Slutsatser

En permanentning av verksamheten är angelägen och för att förbättra samarbetet med omvärlden, främst skolorna, liksom för marknadsföring, intern samordning och ledning krävs en producent- och förmedlingsfunktion stationerad i Blå Huset. Det finns också behov av teknikstöd.

Mångfalden av aktiviteter och organisationer i Blå Huset kräver samordning både när det gäller verksamhet och lokalansvar. För att utveckla Blå Husets kulturella verksamhet görs en överenskommelse mellan kulturförvaltningens och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning som innebär att:

- Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning tar över hyresavtalet för hela Blå Huset och blir huvudman för den fortsatta kulturverksamheten efter projektet ”Blå Huset NU!2.1”.
- Kulturskolan och El Sistema hyr in sig i Blå Huset som andrahandshyresgäster och kompletterar med andra kulturerbjudanden för, med och av barn i Spånga-Tensta.
- Kulturförvaltningen stöder Blå Husets fortsatta öppna kulturverksamhet genom att svara för växtplatsens kostnader, skjuter till särskilda medel, 1 miljon kronor, för en dansprofilering av Blå Huset, samt ger via kulturstöd möjlighet för professionella kulturaktörer att finansiera verksamhet i Blå Huset.
- En ledningsgrupp tillsätts från verksamheterna i huset. I gruppens uppgifter ingår att planera för husets lokalfördelning och att överenskommelsens mål uppfylls.

Verksamhetsmål för Blå Huset

Överenskommelsen innebär att verksamheten i Blå Huset ska kännetecknas av kvalitet och bredd men den ska samtidigt kunna fånga upp och utveckla de talanger som kommer fram inom olika fritids-, idrotts- och kulturområden. Kulturverksamheten ska ha en tydlig dans- och musikprofil. Det samarbete som inletts med Dans- och Cirkushögskolan ska utvecklas vidare och få fastare

former med målet att ungdomar från Tensta och Järvaområdet ska inspireras till och ges möjlighet att genomgå professionella dansutbildningar.

Kulturskolan och El Sistema

Kulturskolan

I och med att projektet ”Blå Huset NU!2.1” upphört förändras Kulturskolans lokalbehov i Blå Huset. Fram till halvårsskiftet 2015 uppgår hyreskostnaden till 300 000 kronor vilket är ett mycket högt belopp jämfört med den verksamhet som Kulturskolan/El Sistema själva bedriver i huset. Det förstahandsavtal som i dag löper med Svenska Bostäder bör bli ett andrahandsavtal med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och hyresbeloppet bör anpassas till Kulturskolans och El Sistemans verksamhetsvolym.

El Sistema

Under våren 2014 utformades planerna för en etablering av El Sistema i Tensta och det visade sig snart att lokalerna i Blå Huset passade väl in på en kravspecifikation motsvarande två större rum, ett på ca 50 m² och ett på ca 70 m² samt ett förråd på ca 10 m².

Slutsatser

El Sistemans och Kulturskolans verksamhet i Tensta innebär att kulturförvaltningen har ett fortsatt behov av att hyra lokaler i Blå Huset från 2015. El Sistema kommer att växa planmässigt under de närmaste åren och har framför allt behov av större övnings-salar, något som Blå Huset kan erbjuda i form av Arenan och drama/danssalen. Kulturförvaltningen bör teckna ett andrahands hyresavtal med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning för att långsiktigt säkerställa verksamheternas lokalbehov.

Tensta Träff

Inledning

Tensta Träff drivs av en kulturhusförening med samma namn. Personalen består av en föreståndare på heltid samt verksamhetsutvecklare/ordförande på halvtid. Den stora salen hyrs av utbildningsförvaltningen på dagtid för en årshyra på 800 000 kr. Ett av de medelstora rummen i träffen hyrs ut på årsbasis till en somalisk förening för vilken stadsdelsförvaltningen betalar hyran.

Kulturnämnden beviljade den 27 januari Tensta Träff ett stöd för första halvåret 2015 på 300 000 kr. Frågan om ytterligare bidrag skulle enligt nämnden aktualiseras när en plan för utveckling och relevanta samarbetsformer för verksamheten tagits fram.

Verksamhetsutveckling

Flera av de i utredningsarbetet intervjuade personerna bedömer att verksamheten i Tensta Träff sedan flera år är på nedgång och att det är svårt att få till stånd samarbeten. Ordföranden, som också är anställd av kulturföreningen, uppger att ambitionen från början varit att profilera Tensta Träff som ett kulturhus men under 2014 har man inte haft ett enda publikt arrangemang. Den lokala förankringen har försvagats i och med att flera medlemsföreningar har hoppat av och i dag återstår bara sex föreningar.

Ordföranden pekar på flera andra orsaker till verksamhetens nedgång, däribland att träffpunkten uppfattas som ett annex till gymnasiet, att den kommunala finansieringen är otillräcklig och att det råder en överetablering av samlingslokaler i Järvaområdet. Samarbetet med kaféet fungerar otillfredsställande och det uppfattas av många som en intern mötesplats för en specifik etnisk grupp i Tensta.

Framtidsplanerna är vaga och bygger på att utveckla ett ”Idea store-koncept” och att arbeta utifrån metoden ”cultural animation”².

Slutsatser

Mot bakgrund av en ekonomisk och verksamhetsmässig tillbakagång och bristande förankring i stadsdelen anser kulturförvaltningen att uppdraget att bedriva samlingslokalverksamhet i Tensta Träff bör överföras till en annan organisation. Förvaltningen har under våren 2015 haft samtal med flera olika aktörer, däribland ABF.

Målet är att nå en överenskommelse med ABF som från och med hösten 2015 kommer att bedriva en bred verksamhet i Tensta med inriktning på svenska för invandrare (SFI), folkbildning och offentliga kulturprogram. Omfattningen på verksamheten är större än vad lokalerna i Tensta träff kan erbjuda och därför pågår samtal med Ross Tensta gymnasium om möjligheten att utnyttja

² <http://www.culturalanimation.com/>

delar av skolans lokalbestånd för SFI-undervisningen. Även fritidsgården TCC är aktuell eftersom dessa lokaler står tomma fram till kl. 14.

Kulturförvaltningen och ABF har för närvarande en dialog om utformning av den nya verksamheten. Utgångspunkten är att Tensta Träff ska vara en mötesplats med bildning, litteratur, demokrati och kultur som ledord. Viktiga frågor är i det sammanhanget att Tensta Träff fortsatt kan fungera som samlingslokal för föreningsliv och kultur och att ABF övertar hyreskontraktet. Förvaltningen räknar med att en slutlig överenskommelse med tidplan och kostnadsberäkning ska kunna vara klar före halvårsskiftet 2015.

Förslag

Kulturnämnden godkänner en ombildning av Tensta Träff enligt nedanstående plan:

- Tensta Träff ombildas successivt under 2015 och får ny huvudman. Verksamhetsstödet till föreningen Tensta Träff upphör och kulturförvaltningen får nämndens uppdrag att hantera de eventuellt ekonomiska konsekvenser som kan uppstå av det förändrade huvudmannskapet.
- Ett avtal tecknas mellan kulturförvaltningen och en ny lokalförvaltande organisation om den fortsatta driften, samverkan i huset samt ekonomiska åtaganden från båda parter.
- Ett samarbete inleds mellan Tensta bibliotek, Tensta Träffs nya ledning och Tensta Community Center för gemensamt resursutnyttjande, lokalupplåtelse till föreningslivet och prioriterade grupper samt samplanering av publika arrangemang.
- Hyresvärden SISAB bygger en välkomnande och trygghetsskapande entré och vidtar andra åtgärder för att lokalerna i Tensta Träff blir attraktiva som publika mötesplatser.

Tensta bibliotek

Utredningen konstaterar att Tensta bibliotek har en väl fungerande och i stadsdelen uppskattad verksamhet. Läget vid Tenstagången, granne med gymnasiet och andra publika verksamheter upplevs som bra. Tensta bibliotek strävar efter att

effektivisera lokalytorna för att få bättre funktionalitet och lägre hyreskostnader. Man är positiv till samarbete i huset under temat ”bildning i bred bemärkelse”. Entrén skulle kunna utnyttjas bättre och samspela med biblioteket.

Slutsatser

Tensta bibliotek bör stanna kvar i nuvarande lokaler och den planerade ombyggnaden genomförs och utformas så att verksamheten främjar samarbete med övriga aktörer i huset. Till detta behövs dock incitament i form av bättre publikanpassade lokaler och nya samarbetsinriktade aktörer i huset.

Förslag

- Ett samarbete inleds mellan husets verksamheter, i första hand Tensta bibliotek, Tensta Träff, kaféet och Tensta Community Center, för gemensamt resursutnyttjande och samplanering av publika arrangemang.
- Tensta bibliotek genomför den planerade ombyggnaden med de nya samarbetsförutsättningarna i åtanke.

Bilagor:

1. Förslagen i sammanfattning
2. Intervju- och samtalslista